

נוסח מעודכן של הצעת החוק – נעשה שינוי רק בסעיף 7, לא נעשו שינויים בסעיפים האחרים ביחס לנוסח שהופץ ביום 10.7.2018. נוכח השינוי בסעיף 7, נמחקו ההסתייגויות שנגעו לסעיף 7 בנוסחו הקודם

הצעת חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי

1. עקרונות יסוד
- (א) ארץ ישראל היא מולדתו ההיסטורית של העם היהודי, שבה קמה מדינת ישראל.
- (ב) מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי, שבה הוא מממש את זכותו הטבעית, התרבותית וההיסטורית להגדרה עצמית.
- (ג) מימוש הזכות להגדרה עצמית לאומית במדינת ישראל ייחודי לעם היהודי.
2. סמלי המדינה
- (א) שם המדינה הוא "ישראל".
- (ב) דגל המדינה הוא לבן, שני פסי תכלת סמוך לשוליו, ומגן־דוד תכול במרכזו.
- (ג) סמל המדינה הוא מנורת שבעת הקנים, עלי זית בשני צדדיה, והמילה "ישראל" למרגלותיה.
- (ד) המנון המדינה הוא "התקווה".
- (ה) פרטים לעניין סמלי המדינה ייקבעו בחוק.
3. בירת המדינה
- ירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל.
4. שפה
- (א) עברית היא שפת המדינה.
- (ב) לשפה הערבית מעמד מיוחד במדינה; הסדרת השימוש בשפה הערבית במוסדות ממלכתיים או בפניהם תהיה בחוק או על פי, לדובריה זכות לנגישות לשונית לשירותי המדינה, פרטים לעניין זה ייקבעו בחוק.
- (ג) אין באמור בסעיף זה כדי לפגוע במעמד שניתן בפועל לשפה השפה הערבית בפועל ערב לפני תחילתו של חוק-יסוד זה.
5. קיבוץ גלויות
- המדינה תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות.
6. הקשר עם העם היהודי
- (א) המדינה תשקוד על הבטחת שלומם של בני העם היהודי ושל אזרחיה הנתונים בצרה ובשביה בשל יהדותם או בשל אזרחותם.
- (ב) המדינה תפעל בתפוצות לשימור הזיקה בין המדינה ובין בני העם היהודי בכל מקום שהם.
- (ג) המדינה תפעל לשימור המורשת התרבותית, ההיסטורית והדתית של העם היהודי בקרב יהדות התפוצות.

- 7- שימור מורשת (א) — כל תושב ישראל, ללא הבדל דת או לאום, זכאי לפעול לשימור תרבותו, חינוכו, מורשתו, שפתו וזהותו.
- (ב) — המדינה רשאית לאפשר לקהילה, לרבות בני דת אחת או בני לאום אחד, לקיים התיישבות קהילתית נפרדת.
7. התיישבות יהודית המדינה רואה בפיתוח התיישבות יהודית ערך לאומי, ותפעל על מנת לעודד ולקדם הקמה וביסוס שלה.
8. לוח רשמי הלוח העברי הוא לוח רשמי של המדינה ולצידו ישמש הלוח הלועזי כלוח רשמי; השימוש בלוח העברי ובלוח הלועזי ייקבע בחוק.
9. (א) יום העצמאות הוא יום החג הלאומי הרשמי של המדינה. (ב) יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ויום הזיכרון לשואה ולגבורה הם ימי זיכרון רשמיים של המדינה.
10. ימי מנוחה ושבִּתון שבת ומועדי ישראל הם ימי המנוחה הקבועים במדינה; למי שאינם יהודים הזכות לקיים ימי מנוחה בשבתם ובחגיהם; פרטים לעניין זה ייקבעו בחוק.
- 11- יסודות המשפט ראה בית המשפט שאלה משפטית הטעונה הכרעה ולא מצא לה תשובה בדבר חקיקה, בהלכה פסוקה או בדרך של היקש, יכריע בה לאור עקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום של מורשת ישראל.
1211. אין לשנות חוק-יסוד זה אלא בחוק-יסוד שנתקבל ברוב של חברי הכנסת. נוקשות

*****

מספר פנימי: 565913-6057
נספח מס' כ-768/א'
(פ/1989/20)

הסתייגויות ובקשות רשות דיבור

להצעת חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי

* הערה: אם תתקבל הסתייגות המצריכה זאת, ימוספרו יתר הוראות החוק ויתוקנו ההפניות אליהן בהתאם.

הסתייגויות

לשם החוק

חברי הכנסת יוסף ג'בארין, איימן עודה, מסעוד גנאים, ג'מאל זחאלקה, אחמד טיבי, עאידה תומא סלימאן, עבד אל חכים חאג' יחיא, חנין זועבי, דב חנין, טלב אבו עראר, ג'מעה אזברגה, סעיד אלחרומי וואאל יונס (להלן – קבוצת הרשימה המשותפת) מציעים:

1. במקום "חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "חוק יסוד: האפרטהייד".
לחלופין:

- א. במקום "חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "חוק ההפרדה הגזעית".
ב. במקום "חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "חוק ההפרדה והעליונות היהודית".
ג. במקום "חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "החוק לעידוד גזענות ולאומנות".

חברי הכנסת יאיר לפיד, יעל גרמן, מאיר כהן, עפר שלח, חיים ילין, קארין אלהרר, יואל רזבוזוב, עליזה לביא, מיקי לוי, אלעזר שטרן, פנינה תמנו (להלן – קבוצת יש עתיד) יצחק הרצוג, ציפי לבני, שלי יחימוביץ', סתיו שפיר, איציק שמולי, עמר בר-לב, יחיאל חיליק בר, עמיר פרץ, מרב מיכאלי, איתן כבל, מיקי רוזנטל, רויטל סויד, יואל חסון, זוהיר בהלול, איתן ברושי, מיכל בירן, נחמן שי, קסניה סבטלובה, איילת נחמיאס ורבין, יוסי יונה, איל בן ראובן, יעל כהן-פארן, סאלח סעד ולאה פדידה (להלן – קבוצת המחנה הציוני) מציעים:

2. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ביטול עקרונות מגילת העצמאות".

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

3. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ביטול הערך ההיסטורי של מגילת העצמאות".

לחלופין:

א. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ביטול הזכות לשוויון במדינת ישראל".

- ב. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "מדינה ליהודים בלבד".
- ג. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ביטול הדמוקרטיה במדינת ישראל".
- ד. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ביטול זכויות המיעוטים במדינת ישראל".
- ה. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "דמוקרטיה ליהודים בלבד".
- ו. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "פגיעה בחיים המשותפים בין יהודים וערבים במדינה".
- ז. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "פגיעה בחיילים הדרוזים והבדואים המשרתים בצבא הגנה לישראל".

חברי הכנסת אילן גילאון, עיסאווי פריג', מיכל רוזין, תמר זנדברג ומוסי רז (להלן – קבוצת מרצ):

4. במקום "חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "חוק המובן מאליו".

לחלופין:

- א. במקום "חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "חוק השרירים והכוחנות".
- ב. במקום "חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "חוק בנימין נתניהו ונתניו".
- ג. במקום "חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "חוק יסוד: לאומנות קווים לדמותה".
- ד. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "מחיקת זהותה הדמוקרטית של ישראל".
- ה. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ישראל - רק ליהודים אורתודוקסיים".
- ו. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ישראל - התגשמות החזון המשיחי של הימין האלים".
- ז. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ישראל - ממלכת השריעה היהודית".
- ח. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "המדינה התאוקרטית".
- ט. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "מדינת הלאומנות של העם היהודי".
- י. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "מדינת תורת ישראל".
- יא. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "מדינת כל אזרחיה היהודים בלבד".
- יב. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "חיסול חזון מגילת העצמאות".
- יג. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "מדינת שנאת המיעוטים והזרים".
- יד. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ישראל - המקום שפעם היה דמוקרטיה".
- טו. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "ישראל - החוק שהופך לאומיות

ללאומנות".

טז. במקום "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי" יבוא "בא לי לנצח את הפריימריז בליכוד".

חבר הכנסת ישראל אייכלר מציע:

5. המילים "הלאום שלי" – יימחקו.

לפני סעיף 1

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

6. לפני סעיף 1 יבוא:

1. "מטרה חוק זה נחקק במטרה להביא לפילוג ולשיסוע בחברה הישראלית במקום להוות מסמך מאחד ומאחה."

לחלופין:

א. לפני סעיף 1 יבוא:

1. "מטרה מטרת החוק להתנכר לאופי הדמוקרטי של המדינה תוך חבלה חמורה בערכיה וברוח של מגילת העצמאות."

ב. לפני סעיף 1 יבוא:

1. "מטרה מטרת החוק לשריין את זהות המדינה כמדינה יהודית, מבלי לכלול בכך גם את זהותה הדמוקרטית של מדינת ישראל, ואת עקרון השוויון, באותו מעמד."

ג. לפני סעיף 1 יבוא:

1. "מטרה מטרת החוק לגמד את זכויות האדם ואת הזכות לשוויון בפרט."

ד. לפני סעיף 1 יבוא:

1. "מטרה מטרת החוק לסתור לא רק את האופי הדמוקרטי של המדינה אלא את הציונות עצמה."

ה. לפני סעיף 1 יבוא:

1. "מטרה מטרת החוק לשמש מנוף בידי הכוחות העוינים לישראל לטעון נגד הלגיטימיות של ישראל כמדינה יהודית בהיותה קובעת שיהודיות המדינה כרוכה בצמצום אופייה הדמוקרטי."

ו. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מטרת החוק להדיר את המיעוט ולפגוע בשוויון במדינה שהשוויון איננו חלק מפורש של תשתיתה החוקתית."

ז. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מטרת החוק להביא להשלכות קשות על מעמדה הבינלאומי של מדינת ישראל."

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות :

7. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית."
"משטר מדינת ישראל

8. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מטרת חוק-יסוד זה הינה לרצות את האלקטורט בימין לפני הבחירות."

לחלופין :

א. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מטרתו האמיתית של חוק-יסוד זה לרמוס את ערכי מגילת העצמאות."

ב. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מטרת חוק-יסוד זה היא לחסל את הדמוקרטיה במדינת ישראל."

ג. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מטרת חוק-יסוד זה היא להסיט ולהסית את השיח הציבורי מחקירות נתניהו."

ד. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מטרתו של חוק יסוד זה הינה פגיעה במעמדה הבינלאומי של מדינת ישראל."

ה. לפני סעיף 1 יבוא :

1. מטרתו של חוק יסוד זה היא חיסול הפרויקט הציוני."

ו. לפני סעיף 1 יבוא :

1. "מטרה מטרתו של חוק יסוד זה הינה פגיעה ביחסים עם יהדות התפוצות."

ז. לפני סעיף 1 יבוא :

1. "מטרה מטרתו של חוק יסוד זה הינה פגיעה בנושא ביחסים עם מדינות ערב המתונות."

ח. לפני סעיף 1 יבוא :

1. "מטרה מטרתו של חוק יסוד זה היא העמקת הסכסוך הישראלי פלסטיני."

לסעיף 1

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

9. במקום סעיף 1 יבוא :

1. "מהות המדינה ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי, המושתתת על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל ומקיימת שוויון זכויות לכל אזרחיה."

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

10. במקום סעיף 1 יבוא :

1. "עקרונות יסוד (א) מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות.
- (ב) מדינת ישראל תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה.
- (ג) מדינת ישראל תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל.
- (ד) מדינת ישראל תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה ללא הבדל דת, גזע ומין
- (ה) מדינת ישראל תבטיח חופש דת ומדת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות
- (ו) מדינת ישראל תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.
- (ז) מדינת ישראל תכבד ותכיר בזכותם הטבעית של תנועות לאומיות נוספות להקים מדינה."

לחלופין:

א. בסעיף קטן (א), במקום "קמה" יבוא "הוקמה".

- ב. בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "כפי שצויין במגילת העצמאות, שהיא המסמך המכונן שלפיו יש לחוקק את חוק הלאום".
- ג. בסעיף קטן (ב), האמור בו יסומן "(1)", ואחריו יבוא:
" (2) מדינת ישראל תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכלל אזרחיה ללא הבדל דת, גזע, מין ונטייה מינית."
- ד. סעיף קטן (ג) – יימחק.
- ה. בסעיף קטן (ג), האמור בו יסומן "(1)", ואחריו יבוא:
" (2) מדינת ישראל תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבותי."
- ו. בסופו יבוא:
" (ד) מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית."
- ז. בסופו יבוא:
" (ד) במדינת ישראל קיים משטר דמוקרטי."
- ח. בסופו יבוא:
" (ד) מדינת ישראל תאמץ את פתרון שתי מדינות לשני עמים כפתרון המתאים ביותר לסכסוך הישראלי-פלסטיני."

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

11. סעיף קטן (א) – יימחק.

קבוצת מרצ מציעה:

12. במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) ישראל היא מדינתם הדמוקרטית של העם היהודי ומדינתם של כל אזרחיה, המקנה שוויון אזרחי מלא לאזרחים."

לחלופין:

א. במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) ישראל היא מדינה המקיימת שוויון זכויות אזרחי מלא, ומכבדת את מגוון הקולות הלאומיים והדתיים של אזרחיה."

ב. במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) ישראל תקיים שוויון זכויות מלא לכלל אזרחי, תבטיח צדק חברתי ותחתור לשוויון חברתי מרבי."

ג. במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) מדינת ישראל תבטיח את החירויות האזרחיות ואת זכויות האדם, ותהווה מופת לשמירה על העקרונות המהותיים של המשטר הדמוקרטי."

ד. במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) מדינת ישראל תהיה מדינת הלאום של העם היהודי, ומדינתם של כל אזרחיה,

ותקפיד על קיום הזכויות הקבוצתיות של בני המיעוט הערבי שבה."

ה. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) ארץ ישראל היא מולדתו ההיסטורית של העם היהודי ומולדת העם הפלסטיני. מדינת ישראל היא ביתם של כלל אזרחיה ותשאף להבטיח שוויון ולכבד את השותפות של כולם."

ו. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) ארץ ישראל היא משכן משותף של שני לאומים - הישראלי והפלסטיני. היא תעניק מקום מכובד לתרבות המשותפת ולמורשת הנפרדת של כל עם ושל כל קבוצה דתית."

ז. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי."

ח. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) ארץ ישראל היא ערש הולדתו של העם היהודי, ובה נולד חזונו של נביאי ישראל, הקבוע בספר הספרים הנצחי: חזון שבליבתו ערכים של שוויון וצדק, של כבוד האדם באשר הוא אדם ושל הגנת חירותו."

ט. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) ארץ ישראל היא מרחב היסטורי, שבה קמו העם היהודי והעם הפלסטיני, ובו התפתחו ופרחו זו לצד זו הדתות ההיסטוריות המרכזיות של ארץ ישראל- היהדות, הנצרות, והאסלאם."

י. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) ארץ ישראל היא מרחב משותף, ערש הולדתם של עמים ולאומים, של דתות אמונות והשקפות, עריסתם של רעיונות נשגבים המהווים מקור של השראה ליושביה, לעולם כולו ולדורות הבאים."

יא. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) אנו העם הישראלי, במטרה ליצור ברית שלמה יותר, לבסס את הצדק, להבטיח שלום מבפנים, לערוב להגנת הציבור, לקדם את רווחת הכלל, ולהגן על ברכות החירות, לנו ולצאצאינו, קובעים חוקה זו לישראל."

יב. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) אנו העם בישראל, נחתור לקיים בתוכנו ברית של שותפות ואחוה, של סולידריות וקרבה. של כבוד למגוון המורשות ולפסיפס המרהיב של התרבויות. לבסס את הצדק. לקדם את רווחת הכלל. להבטיח את ברכות החירות. להגן על הדמוקרטיה. להבטיח שלום מבית ומחוץ, לנו ולדורות הבאים."

יג. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) מדינת ישראל היא ביתם של הישראלים וארץ ישראל היא ערש ערכיהם המשותפים: כבוד האדם, השוויון, הצדק והחירות. המדינה היא מרחב של שייכות ושותפות, של שלטון החוק, של דו-קיום וסובלנות. של הבטחת רווחת הפרט ושלומו, וקיום אחריות

הדדית והבטחת סולידריות חברתית."

יד. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) להלן יובאו העקרונות המשותפים של החברה בישראל בשתי שפות, בעברית ובערבית."

טו. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) החברה הישראלית הינה חברה דמוקרטית חופשית. לכל אדם יובטחו: חופש המצפון והדת. חירות המחשבה, האמונה והביטוי, לרבות ביחס לאמצעי התקשורת. חירות האסיפה והתהלכה וחירות ההתאגדות. לכל אזרח תישמר הזכות להצביע לכנסת ולהיבחר לשורותיה. לכל אזרח תוקנה זכות להיכנס למדינה, להישאר בה ולצאת אותה. לכל אזרח תישמר הזכות לחיים, והזכות לחירות. לכל אדם יובטח זכות להגנה מפני חיפוש שרירותי, מעצר שרירותי, וכליאה שרירותית. לכל אדם יובטחו הזכות להליך הוגן, ולהגנה מפני יחס אכזרי, לרבות עינויים, ומפני ענישה חריגה. כל אדם יהא שווה בפני החוק ויזכה להגנה שווה של זכויותיו, ללא כל אפליה על רקע גזע, לאום, אתניות, צבע עור, דת, מגדר, גיל, או מוגבלות גופנית או נפשית. פגיעה בעקרונות ובזכויות הקבועות כאן צריך שתיעשה בגבולות הסביר, באמצעות חוק הניתן להצדקה במדינה חופשית ודמוקרטית."

טז. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) אנו, בניו ובנותיו של העם הישראלי, מתחייבים בזה לכונן את ישראל כמדינה עצמאית, חילונית ודמוקרטית, ולהבטיח לכל אזרחיה צדק חברתי כלכלי ופוליטי; חופש מחשבה ביטוי אמונה דת ופולחן; שיוויון לפני החוק ושיוויון הזדמנויות; ולקדם בין כולם אחווה הדדית, המבטיחה את כבוד הפרט ואת אחדות האומה ושלמותה; מאמצים, מחילים ומעניקים לעצמנו חוקה זאת."

יז. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית, ומשטרה מושתת על ההכרה בכבוד האדם, על עקרון השיוויון בפני החוק, ועל כיבוד חירויות האדם והאזרח. מדינת ישראל היא מדינה יהודית, בה מממש העם היהודי את זכותו להגדרה עצמית, ומדינת כל אזרחיה ללא הבדל דת גזע מוצא שפה ומין. ציבור האזרחים במדינת ישראל הוא הריבון. מקורן של כל סמכויות השלטון ברצון האזרחים, הבא לידי ביטוי בחוקה ובבחירות חופשיות. פעולתן של רשויות השלטון, ובכללה חלוקתם של משאבי הציבור, תכוון לקידום טובתם של כלל אזרחי המדינה ותושביה."

יח. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) ארץ ישראל היא מולדתו ההיסטורית של העם היהודי, ושל העם הפלסטיני. מדינת ישראל תפעל לשימור מורשתה ההיסטורית של הארץ ולטיפוחן של המורשות התרבותיות, הדתיות והלשוניות של אזרחיה ותושביה."

יט. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) ארץ ישראל היא ארצו של אברהם, מולדתם ההיסטורית של בניה, יהודים וערבים, ובה קמה מדינת ישראל, כמרחב משותף של מורשת עתיקה וערכי אנוש נשגבים."

כ. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) מדינת ישראל הינה מדינה יהודית, באשר בה מממש העם היהודי את זכותו להגדרה עצמית, ומדינת כל אזרחיה, ללא הבדל דת גזע מוצא מין ושפה. מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית, ומשטרה מושתתת על הכרה בכבוד האדם, על שוויון בפני החוק, ועל כיבוד חירויות האדם והאזרח. מדינת ישראל תכיר במאפייניהם הלאומיים, האתניים, התרבותיים, הדתיים, החברתיים והלשוניים היחודיים של ציבור האזרחים והתושבים הערבים בישראל ובקשריהם ההיסטוריים עם הארץ. מדינת ישראל תבטיח את זכותם של בני הקהילות המיעוט האתנו-לאומיות לפעול במשותף למען טיפוח תרבותם, מורשתם ושפתם ולמען הנחלתן לבני הדורות הבאים, ותצור את התנאים למימושה של זכות זו. מדינת ישראל תפעל לקידום שוויון הזדמנויות לבני קהילות המיעוט האתנו לאומיות וליצוגם ההולם במוסדות השלטון."

כא. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) ארץ ישראל היא מולדתו ההיסטורית של העם היהודי, וביתם של יהודים וערבים. בה עוצבה מורשתם, ובה קמה מדינתם המשותפת."

כב. במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) בה' באייר תש"ח כוננה מדינת ישראל - ביתם של כל הישראלים, במולדתם המשותפת, ערש לידתן של הדתות העתיקות- היהדות הנצרות, האסלאם, ואף הדת הדרוזית. היסוד לכינונה הוא שותפות ערכים המעוגנים במורשת העתיקה, ומגולמים בחוקים המיועדים להבטיח את יישומם, ובשאיפה להבטיח את פיתוח הארץ לטובת כל תושביה ולמען עתידם של הדורות הבאים."

כג. בסעיף קטן (א), "אחרי "ארץ ישראל" יבוא "שלי יפה וגם פורחת".

כד. בסעיף קטן (א), אחרי "היא" יבוא "היא".

כה. בסעיף קטן (א), אחרי "העם היהודי" יבוא "האורתודוכסי".

כו. בסעיף קטן (א), אחרי "העם היהודי" יבוא "והעם הפלסטיני".

כז. בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "שהיא ביתו של העם היהודי עם זכויות שוות לאלה שאינם יהודים".

כח. בסעיף קטן (א), במקום "מדינת ישראל" יבוא "מדינה יהודית ודמוקרטית בה אוכלוסיות מיעוטים אינן מופלות לרעה וזכות להגנה מפני הדרה, דיכוי ורדיפה".

חבר הכנסת זאב בנימין בגין, קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעים:

13. במקום סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ב) ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי, המושתתת על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל, ומקיימת שוויון זכויות לכל אזרחיה."

קבוצת מרצ מציעה:

14. במקום סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ב) מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי ומדינת כל אזרחיה. היא תממש את זכותו של העם היהודי להגדרה עצמית, ובד-בבד תכיר בזכותו של העם הפלסטיני להגדרה ארצית במדינתו, וכן את הזכויות הקיבוציות של המיעוט הערבי בישראל."

לחלופין :

א. במקום סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ב) מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי ומדינת כל אזרחיה. היא תחתור למימוש עקרונות הנוגעות לזכותו להגדרה עצמית, ובראש ובראשונה הבטחת מקלט בטוח ליהודים בעת רדיפה והבטחת שימורה וטיפוחה של המורשת היהודית. בד-בבד היא תשאף להבטחת השוויון האזרחי וזכויות המיעוט בכל תחום, לרבות הזכויות הקיבוציות."

ב. במקום סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ב) מדינת ישראל היא ביתם המשותף ומדינתם הדמוקרטית החופשית של אזרחיה ותושביה. המדינה תשמור על מורשת העם היהודי ותטפחה, ותהווה מקלט בטוח ליהודים בעת איום או רדיפה."

חבר הכנסת ישראל אייכלר מציע :

15. בסעיף קטן (ב), המילים "הלאום של" – יימחקו.

חברי הכנסת ניסן סלומינסקי ושולי מועלם-רפאלי מציעים :

16. בסעיף קטן (ב), במקום "וההיסטורית" יבוא "ההיסטורית והדתית".

חבר הכנסת בצלאל סמוטריץ מציע :

17. בסעיף קטן (ב), אחרי "התרבותית" יבוא "הדתית".

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה :

18. סעיף קטן (ב) – יימחק.

חברת הכנסת אורלי לוי אבקסיס מציעה :

19. אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ג) מדינת ישראל מושתתת על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו, בהיותו בן חורין וקיומו בכבוד, וערכים אלה יכובדו ברוח העקרונות שבהכרזה על מדינת ישראל."

חברי הכנסת ניסן סלומינסקי ושולי מועלם-רפאלי מציעים :

20. בסעיף קטן (ג), במקום "במדינת ישראל" יבוא "בארץ ישראל".

קבוצת מרצ וקבוצת הרשימה המשותפת מציעות :

21. סעיף קטן (ג) – יימחק.

לחלופין :

קבוצת מרצ מציעה :

אחרי "במדינת ישראל" יבוא "אינו".

חברי הכנסת ניסן סלומינסקי ושולי מועלם-רפאלי מציעים:

22. בסופו יבוא :

"(ד) האמור בחוק יסוד זה או בכל דבר חקיקה אחר יפורש לאור הקבוע בסעיף זה."

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

23. בסופו יבוא :

"(ד) האמור בחוק-יסוד זה או בכל דבר חקיקה אחר יפורש ברוח הוראות חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו."

24. בסופו יבוא :

"(ד) האמור בחוק-יסוד זה או בכל דבר חקיקה אחר יפורש ברוח עקרון השוויון."

25. בסופו יבוא :

"(ד) האמור בחוק-יסוד זה או בכל דבר חקיקה אחר יפורש ברוח ערכיה של מגילת העצמאות."

קבוצת מרצ מציעה:

26. בסופו יבוא :

"(ד) מדינת ישראל הינה מדינה דמוקרטית המושתתת על עקרונות החירות, הצדק והשוויון לכל אזרחיה ותושביה."

27. בסופו יבוא :

"(ד) מדינת ישראל תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין."

28. בסופו יבוא :

"(ד) מדינת ישראל תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות."

לאחרי סעיף 1

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

29. אחרי סעיף 1 יבוא :

"משטר מדינת א. מדינת ישראל היא דמוקרטיה. ישראל

לסעיף 2

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

30. במקום סעיף 2 יבוא:

"סמלי המדינה" 2. ההמנון, הדגל והסמל של מדינת ישראל הם כמפורט בחוק הדגל, הסמל והמנון המדינה, התש"ט-1949.

לחלופין:

- א. בסעיף קטן (א), במקום "הוא" יבוא "הינו".
- ב. בסעיף קטן (ב), במקום "תכול" יבוא "כחול".
- ג. בסעיף קטן (ג), במקום "הוא" יבוא "הינו".
- ד. בסעיף קטן (ד), במקום "הוא" יבוא "הינו".
- ה. בסעיף קטן (ד), אחרי "התקווה" יבוא "אשר נכתבה על ידי נפתלי הרץ אימבר".
- ו. סעיף קטן (ה) – יימחק.

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

31. סעיף קטן (א) – יימחק.

קבוצת מרצ מציעה:

32. בסעיף קטן (א), במקום "ישראל" יבוא "ישראל-כפיים".

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

33. סעיף קטן (ב) – יימחק.

קבוצת מרצ מציעה:

34. בסעיף קטן (ב), במקום "תכול" יבוא "כחול".

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

35. סעיפים קטנים (א) ו-(ה) – יימחקו.

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

36. סעיף קטן (ג) – יימחק.

קבוצת מרצ מציעה:

37. בסעיף קטן (ג), במקום "מנורת שבעת הקנים, עלי זית בשני צדדיה, והמילה "ישראל" למרגלותיה" יבוא "ציור של הרב מאיר כהנא והכיתוב "כהנא צדק" למרגלותיו".

לחלופין :

בסעיף קטן (ג), במקום "המילה "ישראל" יבוא "המילים "אפליה, גזענות, הדרה".

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

38. סעיף קטן (ד) – יימחק.

קבוצת מרצ מציעה:

39. בסעיף קטן (ד), במקום "התקווה" יבוא "בטח את אומרת שהכל היה סתם (סטאטיק ובן אל הסמל הלאומי)".

לחלופין :

- א. בסעיף קטן (ד), במקום "התקווה" יבוא "מי שמאמין לא מפחד".
- ב. בסעיף קטן (ד), במקום "התקווה" יבוא "אני מאמין בביאת המשיח".
- ג. בסעיף קטן (ד), במקום "התקווה" יבוא "TOY".

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

40. סעיף קטן (ה) – יימחק.

לסעיף 3

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

41. סעיף 3 – יימחק.

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

42. המילים "השלמה והמאוחדת" – יימחקו.

לחלופין :

במקום "השלמה והמאוחדת" יבוא "כהגדרתה בחוק יסוד: ירושלים בירת ישראל".

קבוצת מרצ מציעה:

43. המילים "השלמה והמאוחדת" – יימחקו.

לחלופין :

במקום "השלמה והמאוחדת" יבוא "המערבית".

44. בסופו יבוא "וירושלים המזרחית תהיה בירת המדינה הפלסטינית".

לסעיף 4

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

45. סעיף 4 – יימחק.

לחלופין:

א. במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) השפה הערבית היא שפה רשמית שנייה במדינה."

ב. בסעיף קטן (ב), בסופה יבוא "לדובריה זכות נגישות לשונית לשירותי המדינה".

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

46. סעיף קטן (א) – יימחק.

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

47. במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) עברית וערבית הן השפות הרשמיות במדינה."

קבוצת מרצ מציעה:

48. בסעיף קטן (א), במקום "עברית היא שפת" יבוא "עברית, ערבית, אמהרית ורוסית הן שפות".

לחלופין:

בסעיף קטן (א), במקום "עברית היא שפת" יבוא "עברית וערבית הן שפות".

קבוצת הרשימה המשותפת, קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

49. סעיף קטן (ב) – יימחק.

לחלופין:

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

א. בסעיף קטן (ב), במקום "הסדרת השימוש בשפה הערבית במוסדות ממלכתיים או בפניהם תהיה בחוק או על פיו" יבוא "לדובריה זכות נגישות לשונית לשירותי המדינה, כפי שיקבע בחוק".

ב. בסעיף קטן (ב), במקום "מעמד מיוחד" יבוא "מעמד רשמי".

ג. בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "וזאת מתוך רצון לשתף את המיעוט הערבי בחברה הישראלית".

קבוצת מרצ מציעה:

50. במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) ערבית היא שפה רשמית במדינה."

לחלופין:

א. בסעיף קטן (ב), אחרי "מיוחד במדינה" יבוא "והיא מחיקתה".

ב. בסעיף קטן (ב), אחרי "מיוחד במדינה" יבוא "וכלל שירותי המדינה יונגשו לשונית לשפה הערבית באופן מלא".

ג. בסעיף קטן (ב), במקום "לשפה הערבית מעמד מיוחד במדינה" יבוא "לשפה הערבית מעמד שווה במדינה לזה של השפה העברית".

חבר הכנסת זאב בנימין בגין, קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעים:

51. במקום סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יבוא:

"(ב) ערבית היא שפה רשמית שנייה במדינת ישראל."

קבוצת הרשימה המשותפת, קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעים:

52. סעיף קטן (ג) – יימחק.

קבוצת מרצ מציעה:

53. במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) סעיף זה נועד לפגוע במעמד שניתן בפועל לשפה הערבית לפני תחילתו של חוק-יסוד זה."

לאחרי סעיף 4

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

54. אחרי סעיף 4 יבוא:

שוויון	זכויות 4א	המדינה תקבע שוויון זכויות בין אזרחיה, לרבות חובת שירות צבאי או אזרחי
וחובות		על כלל אזרחיה."

55. אחרי סעיף 4 יבוא:

"שבות	4א	כל יהודי או כל צאצא לדור שלישי של יהודים זכאי לעלות ארצה; לעניין זה יהודי יחשב כל מי שנמנה על זרמי היהדות השונים: אורתודוקסי, רפורמי וקונסרבטיבי."
-------	----	--

לסעיף 5

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

56. סעיף 5 – יימחק.

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

57. בסופו יבוא "המדינה תפעל לחיזוק הזיקה בין ישראל ובין הקהילות היהודיות בתפוצות".

לחלופין:

א. בסופו יבוא "כל יהודי זכאי לעלות ארצה ולהיות לאזרח מדינת ישראל על פי פרטים וסייגים שייקבעו חוק".

ב. בסופו יבוא "ובלבד שעלייה זאת לא תהא מחויבת להתגייר דרך הרבנות הראשית לישראל".

ג. בסופו יבוא "לעניין זה יהודי ייחשב כל מי שנמנה על זרמי היהדות השונים: אורתודוקסי, רפורמי, קונסרבטיבי וחילוני".

חברי הכנסת ניסן סלומינסקי ושולי מועלם-רפאלי מציעים:

58. בסופו יבוא "ותפעל לפיתוח ההתיישבות ולשמירה על רוב יהודי".

לחלופין:

בסופו יבוא "ותשקוד על קיבוץ גלויות והתיישבות יהודית".

קבוצת מרצ מציעה:

59. בסופו יבוא "בתנאי שהיהודים העולים הינם אורתודוכסים על פי הרבנות הראשית".

חברי הכנסת רוברט אילטוב, חמד עמאר, עודד פורר, יוליה מלינובסקי (להלן – קבוצת ישראל ביתנו)

מציעים:

60. במקום "לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות" יבוא "תעודד עלייה יהודית וקיבוץ גלויות ותשקוד על פיתוח התיישבות יהודית בארץ ישראל".

* הערה: הסתייגות לנושא

אם תתקבל הסתייגות זו, יתוקנו סעיפים אלה כך:

(1) בסעיף 7, סעיף קטן (ב) – יימחק.

לחלופין:

במקום "לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות" יבוא "תעודד עלייה יהודית וקיבוץ גלויות ותהא מחויבת להקמתה וביסוסה של התיישבות יהודית בארץ ישראל".

* הערה: הסתייגות לנושא

אם תתקבל הסתייגות זו, יתוקנו סעיפים אלה כך:

(1) בסעיף 7, סעיף קטן (ב) – יימחק.

לסעיף 6

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

61. סעיף 6 – יימחק.

לחלופין:

א. במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) המדינה תפעל לשימור הזיקה בין המדינה ובין בני העם היהודי בכל מקום שהם."

ב. בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "תוך חובה לכבד את כל הזרמים ביהדות".

ג. בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "תוך חובה לכבד את כל הזרמים ביהדות".

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

62. סעיף קטן (א) – יימחק.

חברת הכנסת אורלי לוי אבקסיס מציעה:

63. בסעיף קטן (א), אחרי "שלומם" יבוא "וביטחונם".

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

64. בסעיף קטן (א), במקום "תשקוד על הבטחת" יבוא "תבטיח את".

65. בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "וביניהם אורון שאול, הדר גולדין ואברה מנגיסטו".

לחלופין:

א. בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "למעט אזרחי המדינה תושבי הדרום להם הממשלה אינה מסוגלת לדאוג".

ב. בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "ולמעט אזרחי המדינה תושבי הפריפריה להם הממשלה אינה מסוגלת לדאוג".

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

66. סעיף קטן (ב) – יימחק.

חבר הכנסת ישראל אייכלר מציע:

67. בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "לתורת ישראל".

קבוצת מרצ מציעה:

68. בסעיף קטן (ב), המילה "בתפוצות" תימחק.

69. בסעיף קטן (ב), במקום "לשימור הזיקה" יבוא "להרחקה".

70. בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "האורתודוכסי והימני בלבד".

חבר הכנסת בצלאל סמוטריץ מציע:

71. במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) המדינה תפעל בישראל לשימור המורשת התרבותית, ההיסטורית והדתית של העם היהודי.

(ג) המדינה תפעל לשימור הזיקה בין המדינה והעם היהודי בתפוצות."

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

72. בסעיף קטן (ב), במקום "תפעל" יבוא "תעשה כל שביכולתה".

73. בסעיף קטן (ב), המילה "בתפוצות" – תימחק.

74. בסעיף קטן (ב), במקום "לשימור" יבוא "לחזק את".

75. בסעיף קטן (ב), אחרי "בני העם היהודי" יבוא "ותכבד את אורחות חייהם ואת האופן בו הם

מביאים לידי ביטוי את זיקתם לעם היהודי ומורשתו".

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

76. סעיף קטן (ג) – יימחק.

קבוצת מרצ מציעה:

77. בסעיף קטן (ג), במקום "התרבותית ההיסטורית והדתית" יבוא "התרבותית וההיסטורית".

78. בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "ולחסברה ישראלית שמנסה להסתיר ללא הצלחה את עוולות הכיבוש".

חבר הכנסת ישראל אייכלר מציע:

79. בסעיף קטן (ג), המילים "בקרב יהדות התפוצות" – יימחקו.

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

80. בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "לעניין זה, יהודי ייחשב מי שנמנה על זרמי היהדות השונים:

אורתודוקסי, רפורמי, קונסרבטיבי וחילוני".

81. לאחר סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) "המדינה תאפשר לבנות ובני העם היהודי מבני הזרמים השונים גישה מלאה למקומות

הקדושים ליהדות באופן שוויוני המכבד את אמונתם ומאפשר חופש פולחן מלא".

לסעיף 7

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

82. סעיף 7 – יימחק.

לחלופין:

א. – במקום סעיף 7 יבוא:

7. "פיתוח הארץ מדינת ישראל תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה."

ב. – בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "על מנת להכשיר את מטרתו האמיתית, המפלה והבלתי שוויונית, של חוק ועדות הקבלה תוך ניסיון לבטל את הלכת קעדאן".

ג. – בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "ובלבד שלא יסורב מועמד להתקבל מטעמי גזע, דת, מין, לאום, מוגבלות, מעמד אישי, גיל, הורות, נטייה מינית, ארץ מוצא, השקפה או השתייכות מפלגתית-פוליטית".

ד. – בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "על מנת להביא להשלכות קשות על מעמדה הבינלאומי של מדינת ישראל".

ה. – בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "על מנת להכתיים את אופיה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית".

ו. – בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "במטרה לפגוע בעם היהודי, ביהודים ברחבי העולם ובמדינת ישראל".

ז. – בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "על מנת להביא להדרה גורפת של ציבורים שלמים בישראל רק בשל מאפיינים בזהותם שאינם נתונים לשינוי".

ח. – בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "על אף שאין לסעיף המוצע מקבילה באף חוקה בעולם".

ט. – בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "על מנת להביא לאפליה ממוסדת בחוק".

חבר הכנסת בצלאל סמוטריץ מציע:

83. – במקום סעיף 7 יבוא:

7. (א) – המדינה תפעל ליהוד הנגב והגליל ואזורים ויישובים נוספים שייקבע ביחס אליהם כי הדבר נדרש משיקולים לאומיים, ולפיתוח התיישבות יהודית בהם, בין היתר באמצעות תמריצים לעידוד מעבר יהודים אליהם.

(ב) – המוסדות הלאומיים רשאים לפעול באופן עצמאי או בשיתוף פעולה עם גורמי המדינה, ליישוב יהודים בכל חלקי הארץ."

חברת הכנסת שולי מועלם-רפאלי מציעה:

84. – במקום סעיף 7 יבוא:

7. "התיישבות יהודית – המדינה תפעל להתיישבות יהודית בארץ ותקצה קרקעות ומשאבים למטרה זו."

לחלופין:

א. – במקום סעיף 7 יבוא:

7. "התיישבות יהודית 7. מדינת ישראל רואה את עצמה מחויבת להקמתה וביסוסה של התיישבות יהודית צפופה בשטחי ארץ ישראל הנתונים לשליטתה."

ג. במקום סעיף 7 יבוא:

"אדמות הקרן הקיימות לישראל הן אדמות לאום השייכות לעם היהודי, וינהלו הקיימת לישראל בכפיפות לתזכיר ולתקנות בהתאגדות ההיסטורית של הקרן הקיימת לישראל."

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

85. סעיף קטן (א) — יימחק.

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

86. בסעיף קטן (א), אחרי "דת" יבוא "גזע".

87. בסעיף קטן (א), המילה "חינוכו" — תימחק.

88. בסעיף קטן (א), אחרי "שפתו" יבוא "דתו ומסורתו".

קבוצת מרצ מציעה:

89. בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "ובתנאי ששימור המורשת אינה פוגעת בזכות האדם והאשה לכבוד ולחירות".

חברי הכנסת זאב בנימין בגין, אורלי לוי אבקסיס, קבוצת המחנה הציוני, קבוצת יש עתיד, קבוצת מרצ

וקבוצת הרשימה המשותפת מציעים:

90. סעיף קטן (ב) — יימחק.

לחלופין:

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

א. בסעיף קטן (ב), אחרי "המדינה" יבוא "איננה".

ב. בסעיף קטן (ב), המילה "נפרדת" — תימחק.

קבוצת מרצ מציעה:

א. בסעיף קטן (ב), אחרי "המדינה" יבוא "איננה".

ב. בסעיף קטן (ב), אחרי "בני לאום אחד" יבוא "בעלי נטייה מינית או זהות מגדרית אחת".

ג. בסעיף קטן (ב), אחרי "בני לאום אחד" יבוא "אם הוגדרו כמיעוט שיש להגן על זכויותיו".

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

91. בסופו יבוא:

”(ג) – המדינה תפעל לשימור המורשת התרבותית, ההיסטורית והדתית של כלל הדתות בישראל.”

לסעיף 8

קבוצת הרשימה המשותפת וקבוצת יש עתיד מציעות:

82. סעיף 8 – יימחק.

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

83. המילים ”השימוש בלוח העברי ובלוח הלועזי ייקבע בחוק” – יימחקו.

קבוצת מרצ מציעה:

84. במקום ”הלוח העברי הוא לוח רשמי של המדינה ולצדו ישמש הלוח הלועזי כלוח רשמי” יבוא ”הלוח הלועזי הוא הלוח הרשמי של המדינה ולצדו ישמש הלוח העברי”.

לסעיף 9

חברי הכנסת ניסן סלומינסקי ושולי מועלם-רפאלי מציעים:

85. במקום כותרת הסעיף יבוא ”חגים וימי זיכרון ואבל לאומיים”.

חברי הכנסת ניסן סלומינסקי ושולי מועלם-רפאלי מציעים:

86. במקום סעיף קטן (א) יבוא:

”(א) יום העצמאות ויום ירושלים הם ימי החג הלאומיים הרשמיים של המדינה.”

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

87. סעיף קטן (א) – יימחק.

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

88. בסעיף קטן (א), בסופו יבוא ”וייפתח בטקס הדלקת המשואות בהר הרצל בהובלתו של יושב ראש הכנסת”.

חברת הכנסת אורלי לוי אבקסיס מציעה:

89. בסעיף קטן (ב), אחרי ”לחללי מערכות ישראל” יבוא ”ונפגעי פעולות האיבה”.

חברי הכנסת ניסן סלומינסקי ושולי מועלם-רפאלי מציעים:

90. במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ב) יום הזיכרון לשואה ולגבורה, יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ותשעה באב הם ימי זיכרון ואבל רשמיים של המדינה.”

קבוצת הרשימה המשותפת מציעה:

91. סעיף קטן (ב) – יימחק.

לסעיף 10

קבוצת יש עתיד, קבוצת המחנה הציוני, קבוצת מרצ וקבוצת הרשימה המשותפת מציעות:

92. סעיף 10 – יימחק.

לחלופין:

קבוצת מרצ מציעה:

א. האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

"(ב) אזרחי ותושבי המדינה זכאים לבחירה חופשית בקיום ועיצוב יום השבת שלהם."

ב. האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

"(ב) שירותים ציבוריים חיוניים יעבדו במתכונת שבת, לרבות אספקת חשמל, הצלה, בריאות, תחבורה ותשתיות."

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

93. במקום "למי שאינם יהודים" יבוא "לחברי קהילה דתית".

94. המילים "פרטים לעניין זה ייקבעו בחוק" – יימחקו.

95. האמור בו יסומן "(א)", ובסופו יבוא:

"(ב) בימי המנוחה והשבתון תפעל התחבורה הציבורית במתכונת מצומצמת."

לאחר סעיף 10

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי מציע:

96. לאחר סעיף 10 יבוא:

"יסודות המשפט 10א. ראה בית המשפט שאלה משפטית הטעונה הכרעה, ולא מצא לה תשובה בדבר חקיקה, בהלכה פסוקה או בדרך של היקש, יכריע בה לאור עקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום של המשפט העברי ומורשת ישראל."

לחלופין:

א. לאחר סעיף 10 יבוא:

"יסודות המשפט 10א. עקרונות היסוד של מסורת ישראל הם חלק מהמורשת המשפטית, התרבותית והלאומית של מדינת ישראל."

ב. לאחר סעיף 10 יבוא:

"יסודות המשפט 10א. ראה בית המשפט שאלה משפטית הטעונה הכרעה, יכריע בה בהתאם לעקרונות המפורטים בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980."

חברת הכנסת שולי מועלים-רפאלי מציעה:

97. לאחר סעיף 10 יבוא:

"יסודות המשפט 10א. עקרונות היסוד של מסורת ישראל הן חלק מהמורשת המשפטית, התרבותית והלאומית של מדינת ישראל."

לחלופין:

א. לאחר סעיף 10 יבוא:

"יסודות המשפט 10א. התנ"ך – ספר הספרים הנצחי ומורשת ישראל מהווים מקור השראה למחוקקים ולשופטים במדינת ישראל."

ב. לאחר סעיף 10 יבוא:

"יסודות המשפט 10א. מדינת ישראל מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל, והתנ"ך ומורשת ישראל מהווים בה מקור השראה למחוקקים ולשופטים."

חברי הכנסת ניסן סלומינסקי ושולי מועלים-רפאלי מציעים:

98. לאחר סעיף 10 יבוא:

"שמירת המקומות הקדושים יהיו שמורים מפני חילול וכל פגיעה אחרת, ומפני כל דבר הקדושים העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות המקודשים להם או ברגשותיהם כלפי אותם מקומות."

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

99. לאחר סעיף 10 יבוא:

"דת ומדינה 10א. (א) ישראל תפעל לשימור צביונה היהודי אך תאפשר לכל אזרח החפץ בכך לחיות על פי אורחות חייו, דתיים או חילוניים, לרבות הכרה בנישואין שלא נערכו על ידי הרבנות הראשית.

(ב) צביונה היהודי של המדינה וערכיה הדמוקרטים יהיו שווים."

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

100. לאחר סעיף 10 יבוא:

"המשפט הישראלי 10א. "ראה בית המשפט שאלה משפטית הטעונה הכרעה, ולא מצא לה תשובה בדבר חקיקה, בהלכה פסוקה או בדרך של היקש מובהק, יכריע בה לאור עקרונות הדמוקרטיה, השוויון, החירות והצדק".

לסעיף 11

קבוצת מרצ וקבוצת הרשימה המשותפת מציעות:

101. סעיף 11 – יימחק.

לחלופין :

קבוצת מרצ מציעה:

במקום "אלא בחוק-יסוד" יבוא "אלא בחוק".

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

102. במקום סעיף 11 יבוא:

"נוקשות" 11. אין לשנות חוק יסוד זה אלא בחוק שנועד לתכלית ראויה."

לחלופין :

א. במקום סעיף 11 יבוא:

"נוקשות" 11. אין לשנות חוק יסוד זה אלא בחוק יסוד שנתקבל ברוב שבו חוק יסוד זה אושר בקריאה השלישית."

ב. במקום סעיף 11 יבוא:

"נוקשות" 11. אין לשנות חוק יסוד זה אלא בחוק רגיל שנתקבל ברוב של חברי כנסת."

ג. האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

"(ב) חוק זה לא יגבר על חוק יסוד כבוד האדם וחירותו."

לאחר סעיף 11

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

103. לאחר סעיף 11 יבוא:

"שמירת דינים 12. אין בחוק יסוד זה כדי לפגוע בתוקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק היסוד."

קבוצת המחנה הציוני וקבוצת יש עתיד מציעות:

104. לאחר סעיף 11 יבוא :
"תחילה 12. תחילת חוק זה ב-1 לינואר 2048."

קבוצת יש עתיד וקבוצת המחנה הציוני מציעות:

105. לאחר סעיף 11 יבוא :
"תחילה 12. חוק-יסוד זה ייכנס לתוקף, במועד שבו יהיה עיגון חוקתי מפורש של זכויות אדם בסיסיות, לרבות הזכות לשוויון זכויות גמור".

לחלופין:

א. לאחר סעיף 11 יבוא :

- "תחילה 12. חוק-יסוד זה ייכנס לתוקף, במועד שבו יחוקק סעיף בחוק-יסוד : כבוד האדם וחירותו לפיו אין לשנותו אלא בחוק-יסוד שנתקבל ברוב של שמונים חברי כנסת".

ב. לאחר סעיף 11 יבוא :

- "תחילה 12. חוק-יסוד זה ייכנס לתוקף, במועד עיגון מפורש של הזכות לשוויון בחוק-יסוד : כבוד האדם וחירותו".

ג. לאחר סעיף 11 יבוא :

- "תחילה 12. "חוק-יסוד זה ייכנס לתוקף בכפוף להסכמה רחבה באשר לאופייה של מדינת ישראל".

קבוצת מרצ מציעה:

106. לאחר סעיף 11 יבוא :

- "תחילה 12. הוראות חוק-יסוד זה יחולו על שטחי מדינת ישראל ביום קבלת חוק-יסוד זה."

*****

בקשות רשות דיבור

חברי הכנסת יהודה גליק, אורי מקלב, אבי דיכטר, שרן השכל

*****